

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 538/13

לפני : כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט נ' סולברג

המערער : יוסף סבח

נגד

המשיבה : מדינת ישראל

ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים ר' לורך, צ' דותן וע' וינברג-נוטוביץ) בתפ"ח 40230-12-11 מיום 9.2.2012

תאריך הישיבה : כ' בטבת התשע"ד (23.12.2013)

בשם המערער : עו"ד יקטרינה צווסקוב-מאיר

בשם המשיבה : עו"ד ארז בן-ארויה

בשם שירות המבחן : גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים ר' לורך, צ' דותן וע' וינברג-נוטוביץ) שהרשיע את המערער לפי הודאתו בעבירות של מעשה מגונה בקטינה שטרם מלאו לה 16 בהסכמה שהושגה במרמה לגבי מיהות העושה ובעבירות של סחיטה באיומים, וגזר עליו 6 שנות מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצויים למתלוננות.

1. המערער הואשם בביצוע מעשים מגונים וסחיטה באיומים של תשע קטינות שהיו בעת ביצוע העבירות בנות 13-16 שנים. לפי כתב האישום המתוקן, בין השנים 2010-2011, המערער, שהיה בן 51-52, יצר לעצמו באתרי האינטרנט זהות בדויה של קטין כבן 15. באמצעות זהות זו הוא התחקה אחר קטינות באתרי האינטרנט ושכנע אותן לשוחח עימו באמצעות תוכנות למסרים מיידים. במהלך השיחות, נהג המערער לפתות את הקטינות לשמור איתו על קשר כשהוא מזדהה כחולה סרטן, דוגמן פורנו או כ"אחותה" של בן דמותו הבדויה. המערער נהג להציג מצג כוזב בדבר מצבו המשפחתי הקשה ובדבר כוונתו להתאבד ופנה לרחמי הקטינות. לאחר שנפלו הקטינות ברשת פיתוי זו, החל המערער לשוחח איתן, לעיתים באמצעות מצלמות רשת, תוך שימוש בתכנים מיניים בוטים, הפצרה בקטינות לשלוח אליו תמונות עירום שלהן ושליחת תמונות עירום של איבר מינו. המערער הדריך את הקטינות כיצד לגעת בעצמן כדי להגיע לסיפוק מיני והורה להן להחדיר את אצבעותיהן לאיבר מינן. בחלק מהמקרים הוא אונן לפני הקטינות וכאשר הן לא נענו לבקשותיו איים כי יפגע בעצמו או שיספר למשפחתן על מעשיהן. בשיחה עם אחת הקטינות הוא ביים אירוע של פגיעה עצמית באיבר מינו באמצעות סכין, ובתגובה לכך נטלה הקטינה מספריים והחדירה אותם לאיבר מינה במטרה להניעו מלפגוע בעצמו. עם אחת הקטינות חרגו המעשים מהתקשורת האינטרנטית והגיעו למפגשים פיזיים שבאחד מהם הוא נגע בחזה מתחת לבגדיה, ובמפגש אחר הוא הפשיל את מכנסיו, נגע בחזה מתחת לחולצתה, הוריד את חזייתה ומצץ את פטמותיה כשהיא, לבקשתו, אחזה באיבר מינו ושפשה אותו עד שהגיע לסיפוק.

2. בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים ר' לורך, צ' דותן וע' וינברג-נוטוביץ) הרשיע את המערער לפי הודאתו ביום 4.7.2012 (שישה ימים לפני שהתקבל חוק העונשין (תיקון מס' 113)), התשע"ב-2012, ס"ח 102 (להלן: תיקון מס' 113 לחוק העונשין)), וגזר עליו 6 שנות מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי לשלוש שנים לבל יבצע עבירות מין מסוג פשע, 6 חודשי מאסר על תנאי לשלוש שנים לבל יבצע עבירות מין מסוג עוון או סחיטה באיומים ופיצוי לכל אחת מהמתלוננות בסך 15,000 ש"ח. בגזר הדין סקר בית המשפט את תסקיר שירות המבחן שהעלה כי המשברים שעבר המערער בחייו גרמו ועוררו אותו לבצע את העבירות, וכי החרטה והבושה שהביע על מעשיו נובעות בעיקר מהמחירים שהוא נאלץ לשלם ולא ממודעות לחומרת מעשיו ולמידת פגיעתם; כי קיים חשש שהמערער פיתח סטייה מינית מסוג הבופיליה וכי ללא טיפול ייעודי לעברייני מין יש סיכון להישנות העבירות. שירות המבחן המליץ להטיל

עליו ענישה ממשית שתציב גבול ברור להתנהגותו. בית המשפט המחוזי שקל לחובתו את חומרת המעשים, שהתבצעו תוך תכנון מוקדם, מניפולטיביות וכפייה פסיכולוגית והלכו והסלימו עם הזמן; את תסקיר המבחן שממנו עלה חשש להישנות העבירות ללא טיפול ייעודי לעברייני מין; את הצורך להחמיר בענישה של עברייני מין ובמיוחד כשמדובר בנפגעי עבירה קטינים; את העובדה שהעבירות בוצעו דרך רשת האינטרנט שמהווה דרך קלה, נגישה ומעוטת סיכון לבצע עבירות מין; את העובדה שגילוי העבירות על ידי אבי אחת מהקטינות היה מקרי ושהמעשים לא נפסקו ביוזמת המערער; ואת הפגיעה הקשה במתלוננות. למול זאת, כשיקולים לקולה הובאו בחשבון הודאתו של המערער בביצוע העבירות בזמן חקירתו במשטרה באופן שחסך מהקטינות את הצורך להעיד; העובדה שהוא בן 53, ללא עבר פלילי וסובל ממחלת הסוכרת; הצהרתו כי הוא מעוניין לקבל טיפול והחרטה שהביע על מעשיו.

3. מכאן הערער שלפנינו, המכוון לעונש המאסר בפועל שנגזר על המערער. המערער טוען כי בית המשפט המחוזי חרג לחומרה מרף הענישה המקובל בעבירות שבהן הוא הורשע. לטענתו, למעט אישום אחד שבו התקיימו מפגשים פיזיים עם אחת הקטינות, יתר העבירות בוצעו ב"מרחב הווירטואלי" ועל כן הן חמורות פחות מעבירות שמתבצעות ב"מרחב הפיזי" משום שניתן להפסיקן "בלחיצת כפתור" וכיוון שיש להורים יכולת פיקוח גבוהה יותר על ביצוען. עוד נטען כי גם המעשים שהתבצעו במפגשים הפיזיים עם הקטינה אינם ברף הגבוה של העבירות נוכח גיל המתלוננת וסוג עבירות המין שבהן הורשע. בנוסף צויין כי מכיוון שתיקון מס' 113 לחוק העונשין התקבל שישה ימים לאחר שניתנה הכרעת הדין בעניינו של המערער, היה על בית המשפט לקבוע את מתחם הענישה ההולם לנסיבות כתב האישום ב"רוח התיקון". המערער טוען כי פסקי הדין שעליהם הסתמך בית המשפט קמא להשוואה עסקו בעבירות חמורות יותר מאלו שהוא הורשע בהן, וכי לפי פסקי דין אחרים שעסקו בנסיבות דומות מתחם הענישה ההולם צריך להיקבע בין מאסר על תנאי לשנתיים מאסר בפועל. לסיום, טוען המערער כי לא יוחס משקל מספק לקולה לנסיבותיו האישיות, ובתוך כך להיותו אב לילד בן 8 שזקוק לו; לכך שהוא נעדר עבר פלילי; למשברים שעבר בסמוך לביצוע העבירות ובתוך כך פטירת אביו ונסיבות אישיות ומשפחתיות בגינן עזב את עבודתו ולא הצליח להשתלב חזרה בשוק התעסוקה; ולמצבו הרפואי שהידרדר עקב מחלת הסוכרת. לצד זאת נטען כי לא ניתן משקל מספק לכך שהוא הודה במעשים מייד עם מעצרו, ולרצונו להשתלב בטיפול. כמו כן נטען כי המערער ממשיך ליטול אחריות על מעשיו ובינתיים הוא השתלב בהליך טיפולי בבית הסוהר ופנה לקבלת עזרה משפטית ובבקשה לפריסת התשלומים על מנת לעמוד

בתשלום הפיצויים לקורבנות. הודגש כי דווקא בעבירות שמבוצעת ברשת האינטרנט קיים סיכוי גבוה יותר להיתפס, מכיוון שדי באיתור כתובת ה-IP של מחשבו של החשוד על מנת להשיג את עיקר הראיות הנדרשות להרשעה.

4. נציגת שירות המבחן ציינה כי המערער אכן שולב בטיפול מקדמי בכלא וכי הוא משתף פעולה וצפוי להשתלב בהמשך בטיפול ייעודי לעברייני מין. עוד עלה מן התסקיר המשלים כי המערער מרצה את עונשו ללא בעיות התנהגות או עבירות משמעת עד כה וזוכה לביקורים סדירים מצד בני משפחתו.

5. המשיבה סמכה את ידיה על פסק הדין של בית המשפט קמא. לטענתה, המעשים שבוצעו בפגישות הפיזיות מצויים ברף גבוה של חומרה. לעניין העבירות שבוצעו ב"מרחב הווירטואלי", נטען כי אין לייחס משקל לקולה לכך שהן בוצעו ברשת האינטרנט שכן דווקא בעבירות שמתבצעות בנסיבות שכאלו קיים סיכוי נמוך יותר להיתפס, וקיימת אפשרות לפגוע במספר גבוה יותר של קורבנות. עוד נטען כי לפי תיקון 113 לחוק העונשין יש לתת משמעות לכל אירוע עברייני, ובעניינו של המערער הצטברות האירועים הייתה מובילה לעונש חמור. כמו כן טען בא כוח המשיבה כי הפסיקה שהציג המערער נוגעת למקרים בודדים ברף נמוך שאין ללמוד מהם. לצד זאת, נטען כי השתלבות המערער בהליך הטיפול היא רק ראשית הדרך; כי ראוי להרחיקו על מנת להגן על הציבור ועל ציבור הקטינות בפרט; וכי המערער טרם שילם את הפיצויים שבהם חויב לנפגעי העבירות ולא הגיש כל בקשה לפריסת הקנס.

6. לאחר בחינת נימוקי הערעור והתסקיר המשלים ושקילת טיעוני הצדדים, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהטילה הערכאה הדיונית רק במקרים חריגים של טעות מהותית או סטייה ממדיניות הענישה המקובלת בנסיבות דומות (ראו למשל ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל (3.2.1998); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 8815/12 מחמוד נ' מדינת ישראל (15.1.2013)). להשקפתנו, העונש שגזר בית המשפט המחוזי על המערער אינו חורג ממדיניות הענישה ההולמת את נסיבותיהן של העבירות ונסיבותיו האישיות ועל כן אין הצדקה להתערבותנו.

7. תקופת המאסר בפועל אשר הושתה על המערער תואמת את מדיניות הענישה שהתווה בית משפט זה בעבירות מין ובפרט בעבירות מין כלפי קטינים שהן "מהקשות ומעוררות הסלידה שבספר החוקים, ואין צורך להכביר במילים על חומרתן" (ע"פ

11100/08 ע"פ 2652/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (10.12.2012); ראו גם ע"פ 1899/04 ליבוביץ נ' מדינת ישראל, שרעבי נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (14.9.2011); ע"פ 1899/04 ליבוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 934, 943 (2005). אשר לטענתו העקרונית של המערער כי יש לייחס משקל לקולה לעובדה שעיקר העבירות בוצעו "במרחב הווירטואלי" – לא ראינו לקבוע מסמרות בשאלת החומרה היחסית של עבירות אלה לעומת עבירות המבוצעות "במרחב הפיזי". די לנו לעמוד בנסיבות המקרה שלפנינו על החומרה היתירה שיש לייחס לעבירות המין המבוצעות באמצעות רשת האינטרנט, העומדת בפני עצמה. נדגיש כי ביצוען של עבירות מין באמצעות האינטרנט אינו מהווה נסיבה לקולה נוכח הנגישות הרבה של רשת האינטרנט; החשיפה הגדולה של קטינים לרשת; הקלות בביצוע עבירות מין והיכולת לפגוע במספר גדול יותר של קורבנות באמצעותה; כמו גם הפגיעה הקשה בנפגעי העבירה שהעבירות מבוצעות בהם שעה שהם מצויים בביתם שהוא מבצרם (לסקירה על אודות האתגרים שמציבה עבריינות באמצעים מקוונים ראו: אסף הרדוף הפשע המקוון פרק רביעי (2010); כמו כן, ראו למשל ע"פ 6357/11 ברברמן נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (4.7.2013); ע"פ 3811/13 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 6 (1.8.2013); ע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (4.12.2013)). יפים לעניינו דברי השופט י' עמית:

"המקרה שבפנינו חושף את הצד האפל של הרשת. המסוכנות של פעם שינתה את פניה ולפנינו מסוכנות מסוג חדש. האינטרנט אינו מרחב וירטואלי-סטריילי כלל וכלל. האינטרנט חודר לחיים האמיתיים, ומציב סכנות של ממש בתחומים ובדרכים לא שיערו ראשונים. מעשים מגונים של פעם, שהיו כרוכים במגע פיזי עם נפגע העבירה, נתחלפו להם בסוגים שונים של מעשים בשלט-רחוק. החסות של האנונימיות הלכאורית והריחוק מהישוב בצדו השני של המחשב, משחררים חסמים ועכבות, ואנשים נורמטיביים כלפי חוץ, שולחים ידם במעשים שלא היו מעיזים לעשות בעולם שמחוץ למרחב האינטרנטי. מגע וחדירה פיזית נתחלפו בחדירה אל תוך המרחב האינטרנטי הפרטי-אינטימי של הגולש בצד השני. מגע שנותר בין שניים בחדר סגור נתחלף לו בחשש לחשיפה ולפרסום פומבי בפייסבוק וביו-טיוב, מה שעשוי להעצים את הפגיעה בנפגע העבירה [...]. המשפט צריך אפוא להתאים עצמו להתמודד עם תת-התרבות העבריינית של הרשת. זאת, מבלי לשכוח את היתרונות והצדדים החיוביים שברשת [...]" (בש"פ 2065/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (22.3.2013)).

8. נשוב ונזכיר כי המערער פיתה נערות צעירות ברשת האינטרנט תוך התחזות לבחור צעיר ושימוש במניפולציות שונות ובכפייה פסיכולוגית, וביצע בהן מעשים

מגונים מעוררי סלידה. באחד המקרים העבירות אף "גלשו" מן המרחב הווירטואלי אל המרחב הפיזי כאשר המערער נפגש עם אחת הקטינות וביצע בה עבירות מין – שעל אף טענתו אינן מצויות ברף הנמוך כלל ועיקר – בשני מפגשים, עד אשר הפגישות הופסקו ביוזמתה. מתסקיר המבחן עלה שעל אף שהמערער מביע חרטה על מעשיו, אין הוא מודע למלוא חומרת העבירות וכי קיים סיכון להישנות העבירות ללא טיפול ייעודי. בנסיבות אלו סבורני כי בית המשפט המחוזי ייחס משקל הולם לשיקולים הרלוונטיים. בין אלה חומרת מעשיו של המערער והתמשכותם על פני תקופה ארוכה; ומאידך גיסא נתן משקל הולם גם לשיקולים הפועלים לזכותו ובהם עברו הנקי, מצבו הרפואי, הודאתו ונכונותו להשתלב במסגרת טיפולית.

9. סוף דבר, בנסיבותיו של המקרה דנן לא סטה בית המשפט המחוזי ממדיניות הענישה הנוהגת ועל כן דין הערעור להדחות.

ניתן היום, כ"ג בטבת התשע"ד (26.12.2013).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט